Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 197. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 25. серпня 1922.

VOL. XXX. | No. 197. | Jersey City, N. J., Friday, August 25, 1922. | THREE CENTS

НЕВДАЧА НЮЙОРСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ ПОЛАГОДИ СТРАЙКУ ЗЕЛІЗНИЧИХ РОБІТНИКІВ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 23. серпня. — Нині конференція представників 148 зелізничих компаній в Злучених Державах у справі полагоди страйку шапменів малощо цілком не розбилась.

Конференція рішила майже одноголосно відкинути предложенє і ти великих братств зелізничників, щоби приняти наново всіх шапменів з усіми їх правами літ служби, які мали до часу проголошення страйку.

Спершу був напрям за угодою, однак малий але впертий і завзятий гурток представників зелізничих компаній вкінці побідив і доконав, що конференція майже одноголосно рішила, що не признає літ служби страйкарям.

Се вказує, що обі сторони, робітники і компанії, хотять довести боротьбу до крайности.

Зорганізоване робітництво бачить, що капіталісти чигають на знищенє юній, але треба сподіватись, що воно поставить всю свою силу до розправи, щоб не датися зломити капіталістам.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО МОЖЕ ПЕРЕНЯТИ НА СЕБЕ ЗЕЛІЗНИЦІ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. серпня. — Міністер війни, Вікс, заявив, що як зелізничі компанії не можуть ронувати зелізниць, то зробить се хтось інший.

Він мав на гадці правительство і хотів в той спосіб остерегти компанії, що правительство може переняти на себе всі зелізниці в Злучених Державах.

ПАЛАТА ПОСЛІВ КОНҐРЕСУ УХВАЛИЛА УТВОРЕННЄ УГЛЕВОЇ КОМІСІЇ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. серпня. — Палата послів Конґресу приняла нині правительственний законопроєкт у справі створення Углевої Комісії, яка була би зложена з безсторонних не інтересованих представників публики, для розсліду углевого промислу в Злучених Державах.

НЕДОСТАЧА УГЛЯ В НЮЙОРСЬКОМУ СТЕЙТІ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. серпня. — Власти стейту Ню Йорк прислали сюди звідомленнє, що становище углевого засобу на зиму в нюйорському стейті є критичне.

Недостача угля в нюйорському стейті тепер більша аніж вчасі світової війни зимою з 1917 на 1918 рік.

ПРОДАЖ 236 ДЕРЕВЛЯНИХ КОРАБЛІВ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. серпня. — Голова Корабельної Ради, Ласкер, відкинув нині предложення на продаж 236 деревляних кораблів, які американське правительство побудувало підчас світової війни.

Він заявив, що сі кораблі будуть виставлені на приватну продаж дня 6. вересня с. р. в офісі Корабельної Ради у Вашинґтоні.

ВЕЛИКЕ ОБУРЕННЄ СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ АЙРИШІВ ПРОТИ УБИЙНИКІВ КОЛЛИНСА

НЮ ЙОРК, Н. Й., 23. серпня. — Замордованнє Майкела Коллинса викликало велике враженнє не тільки в Ірляндії але й серед міліонів Ірляндців в Америці.

Загалом Ірляндці в Америці відчули великий жаль з приводу страти Коллинса, а рівночасно велике обуреннє проти убийників і цілого табора „повстанців" Де Валери.

Всі лідери ірляндського руху в Ню Йорку і в других містах Америки висловили свій великий жаль по страті лідера Ірляндців в їх рідному краю і всі строго осудили убийників і виновників убийства.

Також американська преса однодушно станула по стороні Коллинса, що поляг у бою із заговірниками.

КОЛЛИНС ПИСАВ ДО БРАТА ПРО ЗМОВУ НА ЙОГО ЖИТТЄ

ШИКАҐО, Ілл., 23. серпня. — Рідний брат Майкела Коллинса, Петрик Коллинс, котрий тут служить при поліції, заявив, що одержав лист брата, який писав йому тому два тижні.

Покійний брат писав йому, що „повстанці" роблять змову проти його життя, та заповідають, що його небаром можуть убити, але зазначив, що він згине як Коллинс, тільки по боротьбі, з оружем в руках.

Петрик Коллинс сказав, що не вірить, аби се рука Ірляндця убила його брата.

МІЛІОН ДОЛЯРІВ ЗА ВИНАЙДЕННЄ ЛІКУ ПРОТИ НЕДУГИ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. серпня. — Конґресмен Спрул з Іллиной, вніс в палаті послів Конґресу законопроєкт, щоби призначено $1,000,000 нагороди тому, хто найшов би успішний лік проти чахотки (сухіт), рака або запалення легких.

ЗАЦІКАВЛЕННЄ ЦАРСЬКИМИ ДІЯМАНТАМИ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 22. серпня. — Тутешні торговці діямантами і фінансісти вельми зацікавились вістями з Москви, столиці Московщини, що большевики зібрали царські діяманти і всякі дорогоцінности, вартости до $400,000,000, і хотять їх або продати або заставити заграницею. Є між ними одиниці, котрі готові віслати своїх знавців до Москви і закупити або взяти в заставу сі царські дорогоцінности.

Замітне, що між дорогоцінностями є царська корона, яку, як доносили, вже передше кілька разів продавано в Парижі. Сю корону хотіли би мати нюйорські міліонери і готові за неї дати, як кажуть, 5 до 10 міліонів долярів.

КОЛИ ХОЧЕТЕ ДІСТАТИ ПОЧТУ СПРАВТЕ ПОЧТОВУ СКРИНКУ

Почтовий департмент оголошує, що без скринки на листи не буде доручуватися листів.

ВАШИНҐТОН, 19. серпня. — Коли маєте коло своїх дверей або в сінях відповідну скринку на листи, то будете діставати почту; без сего доручуваннє листів буде вам здержано.

Се є едикт, оголошений вчера асистентом ґенерального постмастра, Барлетом. Він заявляє, що через брак скринок на листи або чогось иншого, відповідного, робота листарів, які розносять листи і почту по домах є вельми перепинена; листар є приневолений в такім випадку дзвонити а потім нераз мінутами ждати, заки хтось явиться, щоб йому передати лист.

Тому то, щоб зарадити нариканням листарів і перепинити сю велику недогоду в їх праці Департамент Почтовий порішив приневолити публику, щоб всякий коло входових дверей справив для себе скринку на листи зі своєю адресою. Де не буде такої скринки, там почта відмовиться доручувати листи.

ВПЛИВ ХОЛОДНОЇ ВОДИ.

Урядовий орган нюйорського медичного товариства подає в своїм послідним зошиті цікаві дані про шкідливість зимної води.

Як слушно каже автор статті, після загально серед людий принятого переконання, питтє зимної води, коли людина є зігріта або в горячу днину, є шкідливе. Се, однак, переконаннє не є оперте на стверджених науково фактах, бо переведені в тім згляді досліди доказали, що зимна вода може пошкодити людині лишень тоді, коли на дворі страшна спека (що найменче 85 степенів фаренгайта).

В подібний спосіб богато забобону є в шкідливости купели в зимній воді. Корчі, що нападають купаючихся людий, походять не так від зимна, як від перемучення, бо стверджено факти, що й без води люди, перемучені довгою працею в фабриках серед страшної спеки, а ще більше в душну спеку, діставали корчів в череві.

ПОВСТАНЦІ ПІД КАТЕРИНОСЛАВОМ

Одеські часописі пишуть, що „банда" отамана Орлика, зложена з 800 шаблюк, заняла Верхне-Дніпровск під Катеринославом, причім повішено всіх комуністів, котрі не вспіли втекти. Повстанці трималось в місті через 6 днів, після чого відступили на Нікопіль і Александрівск, бо проти них вислано більший „карательний атдел".

Советські часописі обвиняють робітників за симпатії до повстанців, кажучи, що в звязку з поголосками про похід відділу Орлика в напрямі на Катеринослав робітники проголосили страйк, принявши резолюцію про скликаннє установчих зборів та загальної амнестії для політичних противників советської влади.

Як подає советське радіо, повстанчий рух поширюється також в повітах Балтськім і Ананівськім Одеської ґубернії та в повітах Дніпровськім і Миколаївськім Миколаївської ґубернії.

ПРО НЕБЕЗПЕКУ ВІД ТАРАХКАВЦІВ

Реюмонд Дитмарс, куратор нюйорського зоольоґічного города, та відомий на весь світ знаток гаддя, мав недавно відчит про шкідливість їдовитих гадів.

Говорив він, що їдовиті гади, навіть страшні тарахкавці, є більше поширені, як людям звичайно здається. Переконаннє таке походить звідти, що сі гади не є такі небезпечні, як се загально принимається. Не є вони так небезпечні тому, що всі американські гади живуть далеко від людських осель і уникають стрічі з чоловіком. З усіх американських гадів найбільше „безпечним", на думку природників, є таки тарахкавець, котрий усе дає знати свому ворогови, що думає його вкусити. Зрештою, хочби навіть не давав, то й тоді він не бувби такий небезпечний, бо він жиє все в лісах або на полях, де людий рідко заходять.

Свої заключення про „нешкідливість" американського гаддя Дитмарс робить також на основі своїх розслідів числа справдішних нещасних случаїв від укушення. Так, приміром, в одній околиці Нової Анґлії, де він найшов в одній ямі десять тарахкавців, найстарші навіть люди запамятали лишень один нещасний случай укушення. Навіть сей случай був викликаний більше недбальством людини. Один іміґрант в добре підохоченім стані розбирав в громаді робітників стіну з каміння. Нагло всі почули остерігаюче тарахканнє тарахкавця. Робітники відскочили від стіни, лишень „відважний" іміґрант лишився при камінню кажучи, що він вміє заходитися з гадюками й нічого не боїться. З тими словами він просто попхався в напрямі каменя, зза котрого доходило тарахканнє. Очивидно, тарахкавець сейчас показав, що він не має охоти до жартів. Та робітник ще далі жартував собі і не хотів дозволити товаришам забратися до лкіаря. За яку годину він помер.

КРАДІЖ У ЛЬВОВІ.

При вул. Хоронщизни ч. 18. у Львові, в домі д-ра Ґроєцкого викрали злодії ґардеробу вартости 100.000 мп. — При вул. Кльоновича у п. Дітнера забрано біжутерію вартости 30 міліонів.

ДОСЛІДИ НА МАРСІ.

Американські учені завзялись конечно найти спосіб дослідів на планеті Марс, на якому на думку деяких астрономів живуть люде. Щоби пізнати тайни Марса два астрономи Мок Ейф і Седд будують величезний телескоп якого до тепер не знала наука. В місті Чілі є копальняний шиб глибокий на 360 м. Обчислено, що 1924 р., коли віддалення Марса від землі буде найменше, ся планета стане якраз ад містом Чіллі, і перейде понад копальняним шибом. З тої причини, астрономи хотять використати шиб, як тубу великого телескопу, на дні якого поміститься кольосальне зеркало в рефлєктором, який освітлить і дасть образ Марса на своїй площині з 16 метровим проміром. Між ученими панує переконання, що тим способом удасться викрасти всі тайни Марса.

АРЕШТОВАННЯ ФАЛЬШІВНИКА ДОЛЯРІВ.

В Хирові арештовано Ляйзора Шлєхтера з Перемишля, який фальшував доляри і тим способом думав дійти до богацтва. Слідство виказало, що Шлєхтер належить до спілки фальшівників чужої валюти. Поліція пошукує за його товаришами.

БІЙКИ МІЖ ЛЯХАМИ.

З приводу побиття, якого допустилися краківські робітники на вшехполяку Римарі і крику, яке це побиття викликало на шпальтах вшехпольської преси, пише краківський „Напршуд":

„В Познані напали ендеки „(вшехполяки)" на Вітоса і побили його. У Варшаві дня 1. мая напали „ендики" на робітничу маніфестацію. У Вильні уладили „ендеки" бандитські заворушення. В Катовицях доконали „ендики" розбійничого нападу на робітниче свято прилучення Горішнього Шлеска до Польщі. Усі ті напади славились в „ендецькій" пресі яко „чини народове", яко патріотичні геройства. Але як в Кракові потурбовано трохи „ендецького" авантурника Римара, кричить „Ґонєц" і „Ґлос Народу", що се анархія, що се страшний злочин і т. д.".

УБИТТЄ МАЙКЕЛА КОЛЛИНСА ВИКЛИКАЛО ПОТРЯСАЮЧЕ ВРАЖІННЄ СЕРЕД ЦІЛОГО ІРЛЯНДСЬКОГО НАРОДУ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 23. серпня. — Смерть Майкела Коллинса, голови ірляндського правительства і головного команданта ірляндських військ, із злочинних рук повстанців, викликала потрясаюче вражіннє на весь нарід Ірляндії.

Цілий ірляндський нарід його любив і цінив за його відвагу, хоробрість і здатність на політичного лідера, а також яко знаменитого бесідника.

Ірляндці вважали його тепер першим ірляндським патріотом, тож його смерть з рук Ірляндців вважають найбільшим злочином.

Весь загал Ірляндців огорнув великий біль і жаль по страті їх вожда Коллинса, а рівночасно обуреннє проти убийників, „републиканців".

Тіло Коллинса перевезуть з Корк до Даблина кораблем. В неділю буде величавнй похорон, який буде великою національною маніфестацією Ірляндців.

КОЛЛИНС ПОМЕР В ГЕРОЙСЬКІЙ БОРОТЬБІ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 23. серпня. — Майкел Коллинс згинув в горах на шляху між місцевостями Мекрум і Бендон, в повіті Корк, в південній Ірляндії.

Він їхав автомобілем в товаристві офіцирів, за своєю армією, яка тоді до решти була вже побила „републиканських повстанців" Де Валери. Нараз несподівано з ліса вискочила партія „повстанців" в силі 200 люда, яка зачала з ним і з його товаришами кроваву боротьбу.

Коллинс боровся з усіх сил через пів години. Впав щойно, як куля прошила його мозок.

В його руці ще димився пістолет, коли він впав долів.

До нього прискочили товариші на ратунок, але вже було пізно.

Коллинс тільки промовив:

— Простіть їм!

Потім по кількох хвилях помер.

НОВЕ ІРЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 23. серпня. — По смерти Коллинса владу в Ірляндії обняли в свої руки: Джордж Ґаван Даффі, котрий був міністром заграничних справ в кабінеті Коллинса; Вилієм Т. Косґрейв, що був міністром внутрішних справ; і Ричард Молкагі, котрий був міністром краєвої оборони.

Вилієм Т. Косґрейв, котрий тепер є головою ірляндського правительства, видав відозву до народу, в якій висловив жаль з приводу великої страти, яку поніс нарід наслідком замордовання Коллинса, але додав, що та смерть припечатає його працю, яка мусить увінчатись повним успіхом.

Також цілий міністерський кабінет видав відозву до народу, в якій згадав про побіду справи, за яку боровся з ворогами Ірляндії Коллинс, а також про домашню революцію, яку вели невдоволені „повстанці", котрі хотіли вирвати з рук народу овочі його побіди.

ТЕЛЕҐРАМА ЛОЙДА ДЖОРДЖА З ПРИВОДУ СМЕРТИ КОЛЛИНСА

ЛОНДОН, 23. серпня. — З приводу траґічної смерти Коллинса правительство Ірляндії і його родина одержали много телеґрам зі співчуттем.

Британський премієр Лойд Джордж вислав телеґраму до ірляндського правительства, в якій сказав, що Ірляндія стратила великого сина, смілого жовніра і спосібного провідника.

ІТАЛІЙЦІ ХОТЯТЬ ВЗЯТИ АВСТРІЮ ДО СЕБЕ

РИМ, столиця Італії, 23. серпня. — Австрія находиться тепер в передодні повної руїни й упадку. Ратувати її нема кому.

В сьому її нещастю хотіли-б Італійці подати їй поміч і прилучити її до Італії яко самоуправний край.

ПРОТИ-ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ НА ГОРІШНІМ ШЛЕСКУ

БЕРЛІН, 23. серпня. — У східній части Горішнього Шлеска, який аліянти дали Польщі, Поляки допускаються протижидівських погромів.

Вони рабують і вбивають Жидів. Жидам, власникам домів, грозять смертю, якщо не покинуть Шлеска.

КНИЖКА БУВШОГО НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ ВІЛЬГЕЛЬМА

БЕРЛІН, 22. серпня. — Книжка зі споминами бувшого німецького цісаря Вільгельма Гогенцоллерна має появитися друком на другий місяць.

Вже тепер німецькі книгарні широко її оголошують і подають ціни. Ціла книжка в паперовій оправі буде коштувати 100 німецьких марок (10 американських центів), а відтак будуть дорозші видання в ріжних красних і тривких оправах. Найдорозше вибагливе виданнє книжки в пів-шкіряній оправі коштувати-ме 500 марок (50 центів).

В книжці м. і. є такі розділи: „Моє становище до церкви"; „Вибух війни"; „Конець війни"; „Папа римський і війна"; „Приятельські і невтральні держави"; „Знищеннє і будучність Німеччини".

Книжка обіймає час від 1878 до 1918 року.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

КРОВАВИЙ НАПАД НА УКРАЇНСЬКУ ЧИТАЛЬНЮ НА ЛЕВАНДІВЦІ ПІД ЛЬВОВОМ.

Львівські українські часописи доносять про напад польської „боюфки" на членів українського хору в читальні на Левандівці.

На основі точних зізнань членів читальні, і наочних свідків кровавої події подають вони близші інформації в тій справі.

Дня 29. липня с. р. вечером зібралась українська молодь в читальняній салі на пробу місцевого хору. Коли проба кінчилась до сіний читальні зайшло кількох членів „боюфки" і почали провокувати Українців, глузуючи з них та співаючи уличні сороміцькі пісні, в яких зневажено український нарід. Один споміж Українців вийшов до сіний і просив Поляків залишити читальню. Тоді за порогом дався чути наказ гершта польської „боюфки": „Бій Русіна! Пруй Гайдамакуф". На цей наказ шіснайцять замаскованих злочинців вдерлося до салі і почалась кровава різня.

Безборонні Українці зачали втікати вікнами, але і під читальнею були на сторожі Поляки, які переловлювали втікаючих і били їх колами та ножами. Дехто з Українців пробував боронитись, але злочинні напасники згасили лямпу і в темноті кінчили свою гульню. Члена читальні Змія зловив один чорносотенець в сінях і пробив його груд ножем біля самого серця, так що він упав окровавлений на землю. Втікаючу панну Кривівну дігнав замаскований злочинець і баґнетом завдав їй тяжку глибоку рану в плечі. Лисака поранено в руку; Сиротюка побито крісло́м по голові. Окрім того поранено та побито богато інших осіб і вибито шиби в читальні.

Один з поміж Українців, Сиротюк, обороняючись, по голосі пізнав гершта боюфки Змійовського. Змійовський із своїми чорносотенцями тяжко побив Сиротюка. Українцям удалось пізнати ще кількох Поляків і зараз на другий день арештовано 9 учасників нападу, між іншими Хмуму, Філіпчака, Коваля, Марка та інших. Головний ініціятор нападу Змійовський втік з дому і скривається невідомо де із своїми „героями", та відгрожується, що коли суд покарає арештованих, то левандівські опричники поновлять напад і відімстять за „кривду" своїх товаришів.

Таксамо арештовані клялись, що відбудуть кару в арешті, а опісля виріжуть Українців на Левандівці.

Декотрі поранені Українці перебувають в шпиталі; дехто лічиться дома. Найтяжше поранений Антін Змій бореться із смертю. Лікарі ствердили, що баґнет пробив його легки заледви 4 міліметри від серця, з чого витворилося запаленне легких і олегочної. Його життя загрожене. Панна Кривівна не встає з ліжка. Серед українського населення Левандівки панує обуренне і переполох, бо „по всім даним польські „побідники" з виправи на читальню, справді задумують повторити напад.

Так живеться Українцям під „конституцією" злочинних наїзників...

РУЇНА УКРАЇНСЬКОГО МІСТА.

Большевицька націоналізація будинків на Україні довела до того, що українські міста стали перетворюватись в руїну.

Пройде ще деякий час і красші міста України перетворються в цілковиту руїну та пустелю.

Большевики, звичайно, все валять на імперіялістичну та горожанську війну, але забувають головне, що руйнованне є наслідком виключно комуністичного господарювання та большевицької недбалости.

Про те, до якого стану дійшла Україна довідуємося з харківської ґазети „Комуніст" (ч. 114), який пише:

„На Україні становище з житловим питанням майже катастрофальне.

Це є наслідком руїни імперіялістичної бойні, а потім горожанської війни, які довели до припинення будівництва нових будівель та направи старих.

До всього цього треба додати кольосальне розрушення будівель, яке сталося наслідком злочинної безгосподарчости та легковажної недбалости окремих громадян і, навіть, державних установ.

Всі засоби, які вживалось до поліпшення житлового становища, на практиці ні до чого не довели, і робочий, як і раніще, продовжує залишатися в своїй тісній, брудній, темній й не добре улаштованій кватирі чи кімнаті без каналізації, без водотягу, без елементарних і необхідних умовин нормального існування.

Як і раніще, продовжується ізношування та руйнація будинків без ремонту (направи) та без господарського догляду.

Досить вказати, що „красавець" — Київ зі своїми шостиповерховими, часто красивими будинками, на одну пяту частину зруйнований.

В Харкові кількість зруйнованих будинків також надзвичайно велика.

Немає жадного будинку, який не потрібував би капітального ремонту".

Село вимірає, міста руйнуються й мертвіють, і Україна комуністичними гробовщиками перетворюється в цілковиту пустелю.

НІМЕЧЧИНА ПІСЛЯ УБИВСТВА РАТЕНАВА.

Убивці Ратенава. — Закони для охорони республики. — Сепаратизм Баварії. — Міжнародня політика.

(Від власного кореспондента).

Вбивці німецького міністра закордонних справ, Вальтера Ратенава, не мали такого щастя, як їх ідейні товариші, які минулого року вбили бувшого німецького міністра фінансів, Матвія Ерцберґера.

Вбивці Ерцберґера щасливі видісталися поза границі Німеччини і там живуть доси. Де саме, — сього ніхто не знає. В один час були відомости, що вони знаходяться на Угорщині, безпечні під охороною монархістичного мадярського правительства.

Їх слідами сподівалися дістатися в безпечне місце також вбивці Ратенава. Одначе вбивство Ратенава занадто потрясло німецькою республикою. Занадто стало ясно, що се замах не на Ратенава, а на республику. Се було причиною, що республиканське правительство взялося з цілою енерґією шукати вбивців Ратенава. І сим разом йому се вдалося. Відкрито, хто були вбивці і хто були їх помічники. Арештовано богато осіб, які так або инакше були причасні до вбивства. Самі-ж убивці наложили на себе руку, коли побачили, що мусять дістатися в руки поліції.

Шукаючи за вбивцями, поліція окружила їх в руїнах одного замку в Прусії, де вони переховувалися. Вони мали надію дістатися до Баварії, яка, як відомо, є тепер центром німецьких монархістів, і звідти видістатися поза границі Німеччини. Одначе їх відкрито в згаданих руїнах замку, де жив один з монархістичних діячів, який ддав їм там пристановище. Бачучи, що мусять дістатися в руки поліції, вони — було їх два — вистрілами з револьверів відібрали собі життє.

Над рештою осіб, причасних до вбивства Ратенава, відбудеться, мабуть у вересні сього року.

* * *

Вбивство Ратенава ярко освітило небезпеку, в якій знаходиться республиканський державний лад в Німеччині.

Пораженне Німеччини в світовій війні було для німецьких монархістів таким страшним ударом, що вони втратили голову й без боротьби випустили державну власть зі своїх рук.

Через те перехід від монархії до республики відбувся в Німеччині легко, майже без боротьби між монархістичними й республиканськими елементами.

Можливо, що в сій справі монархістичні елементи мали також те на увазі, що республиканське правительство осягне значно ліпші умови мира, ніж осягнуло би їх правительство монархічне.

Думали так і ті німецькі політичні круги, які взялися на руїнах монархії будувати республику. Адже держави антанти весь час війни голосили, що вони воюють не з німецьким народом, тільки з німецьким монархом і його правительством.

Одначе супроти республиканського правительства Німеччини держави антанти поставилися так строго, що не можна собі уявити, як ще строгійше можна було поставитися, якби Німеччина була остала монархією.

Таким чином республиканське правительство Німеччини дістало після монархії дуже важку спадщину. Держави антанти наложили на Німеччину такі тягарі, що вона — по згідному признанню всіх безсторонних політиків і учених — не може їх нести.

Прийшовши до себе, німецькі монархісти почали використовувати се важке положеннє Німеччини для своєї аґітації. Хоч причиною сього положення була війна, за яку несе відповідальність монархістичний лад, — одначе монархісти почали представляти справу так, неначе єдиною причиною важкого положення Німеччини являється республиканський лад і республиканське правительство.

Для своєї аґітації німецькі монархісти вміли знаменито використовувати ті широкі політичні свободи (свободу орґанізацій, зборів, слова, преси), які дає конституція республиканської Німеччини.

При тім монархістичній аґітації дуже сприяло те, що весь державний апарат у Німеччині остав той сам, що був при монархістичнім ладі. Змінився парлямент, правительство і голова держави, але всі урядовці, від найнизших до найвисших остали ті самі. А вони **виконують** те, що ухвалить парлямент та зарядить правительство чи голова держави. Показалося, що найвисші органи республиканської влади не мають республиканських виконавців.

Республиканські круги думали, що якось воно уладиться, що любов до вітчини примирить монархістів з республиканським ладом, що почуттє обовязку німецьких урядовців заставить їх служити республиці так само вірно як служили монархії.

Одначе показалося, що так легко воно не йде. Вбивство Ратенава ярко освітлило ту пропасть, яка ділить монархістів і республиканців. Коли республиканці в імя вітчини простягають до своїх противників згідливу руку, ті видають на них присуди смерти і виконують їх.

Сі відносини заставили республиканську більшість парляменту подумати про законну охорону республики. Сій цілі мають служити нові закони, ухвалені в парляменті більшістю двох третин.

Сі закони такі: закон про обовязки урядовців, закон для охорони республики і закон про державну кримінальну поліцію. Я не буду переповідати змісту сих законів, зазначу тільки загально, що мають вони за ціль дати виконуючій владі сильнійше оружє для боротьби зі злочинами проти республики.

* * *

Законодавство для охорони республики викликало в Німеччині новий політичний конфлікт, а саме між Німеччиною і Баварією.

Німеччина, як відомо, є **федеральна** держава, така, як пр. Злучені Держави Північної Америки. Має вона федеральний парлямент, федеральне правительство і голову федеральної держави, а крім того кожда складова держава Німеччини (Прусія, Баварія, Саксонія, Віртемберґія, Баден і т. д.) має свій сойм, своє правительство і свою голову держави (є ним кождочасний президент міністрів).

Безпосередно після упадку монархії внутрішній розвиток Баварії пішов був дуже радикальним шляхом, аж до установлення **радянського** правління. Та радянське правлінне силами цілої Німеччини усунено. З того часу запанувала в Баварії реакція, так, що Баварія є тепер головним осідком монархістичних елементів цілої Німеччини і міжнароднім монархістичним центром, в якім знаходять пристановище монархісти австрійські, мадярські, московські, українські.

До федерального парляменту і феддерального правительства Німеччини, які стоять на республиканськім становищи, Баварія ставиться ворожо й використовує кожду нагоду, щоби під видом оборони суверенних прав баварської держави проти централістичних змагань федерального парляменту і правительства ставити перешкоди укріпленню республиканського ладу в Німеччині.

Для ілюстрації сих відносин наведу такий примір. Сю боротьбу Баварії проти федерального парляменту і правительства Німеччини довів був до особливого заострення попередній державний президент Баварії Кар. Уступивши з сього становища, Кар вернув на своє попереднє урядове становище президента округа. Остаючи на сім високім урядовім становищи, Кар виголошує на зборах промови, в яких виступає проти республики і закликає до акції за заведеннє монархії.

Коли такий переконаний монархіст був державним президентом Баварії, то зрозуміла річ, що він мусів ставитися ворожо до федеральних органів влади, які стоять на республиканськім становищи.

Підчас нарад над законами про охорону республики в федеральнім парляменті баварське правительство і ті баварські партії, на яких воно опирається, заявилися проти сих законів. Вони бачили в них „виїмкові закони" в користь „лівих" і на шкоду „правих".

Коли-ж федеральний парлямент ті закони таки ухвалив і вони на основі федеральної конституції набрали обовязкової сили, — баварське правительство, спираючися на більшість баварського сойму, **заявило, що воно тих законів не признає і не буде їх виконувати.**

Замість того видало воно свій власний розпорядок „для охорони республики", який має обовязувати в Баварії замість федеральних законів для охорони республики.

Сим своїм становищем баварське правительство явно **нарушило федердальну конституцію Німеччини.** Федеральна конституція Німеччини не признає складовим державам Німеччини права признавати або не признавати федеральних законів на своїй території. Кождий федеральний закон, ухвалений конституційним порядком, **обовязує в цілій Німеччині,** незалежно відд того, чи він котрійсь зі складових держав подобається чи ні.

Инакше й не може бути. Бо коли-б у федеральній державі складові держави мали право касувати федеральні закони, — то се вже не була би **федеральна держава,** тільки **спілка самостійних держав,** з яких кожда має право належати до спілки або ні.

Так само Баварія не мала права заступати федеральні закони про охорону республики власним розпорядком.

На основі німецької конституції президент Німеччини має право такий розпорядок складової держави, який отсе видала Баварія скасувати. Коли президент не хоче сього робити сам, то може відкликатися до федерального парляменту, який так само має право такий розпорядок скасувати.

Коли-ж складова держава відмовляється признати якийсь федеральний закон, то федеральне правительство має право присилувати її до того всіми способами, включно до ужиття оружної сили.

Як німецьке правительство присилує Баварію скасувати свій розпорядок про „охорону республики" і признати федеральні закони про охорону республики, ще невідомо.

Ясна річ, що Баварія нарушила німецьку конституцію та що право по стороні німецького правительства. Ходить тільки о спосіб, яким заставити Баварію шанувати конституцію.

Президент німецької республики Еберт, німецьке правительство і німецький парлямент хотіли би полагодити конфлікт з Баварією мирно, на основі взаімного порозуміння.

Німецьке правительство видало заяву, в якій стверджує, що Баварія нарушила німецьку конституцію. Одначе поки що не видало воно ніяких заряджень проти Баварії.

Президент німецької республики Еберт написав до державного президента Баварії Лерхенфельда **особисте письмо,** в якім звертає його увагу на те, що Баварія нарушила німецьку конституцію, і просить його зробити так, щоб ані президент німецької республики ані німецький парлямент ані німецьке правительство не були примушені вживати примусових заряджень проти Баварії.

Дальший хід конфлікту залежить від становища баварського правительства.

Тут треба ще зазначити, що хоч баварське правительство має за собою більшість баварського сойму, то було би помилкою думати, що за ним стоїть **ціла Баварія.** Все робітництво Баварії а також поважні круги міщанства є рішуче противні сій політиці баварського правительства.

* *

Міжнароднє положеннє Німеччини взагалі дуже важке. Вона не всилі платити тих грошевих тягарів, які на неї наложили держави антанти на основі версайського мирового договору.

Міжнародній фінансовий комітет, який недавно радив у Парижі над тим, чи можна дати Німеччині міжнародню позичку, заявив, що доки держави антанти не зменшать тягарів, які наложили на Німеччину, не можна дати Німеччині міжнародньої позички, бо така позичка не має ніякого забезпечення.

Після сього Німеччина звернулася до держав антанти з просьбою о мораторію, бо вона тепер не може сплачувати своїх тягарів.

Вбивство Ратенава і протиконституційний виступ Баварії ще погіршили міжнароднє положеннє Німеччини, відкриваючі її внутрішню слабість.

З окрема сепаратистична політика Баварії оживила надії тих французьких політиків, які хотіли би розбити Німеччину на окремі самостійні держави, думаючи, що німецький нарід, роздроблений на окремі держави, є менше небезпечний для Франції, ніж німецький нарід, зединений в одну державу.

Все те складається на те, що внутрішнє і міжнароднє положеннє Німеччини щораз більше погіршується.

Ярким висловом сього є постійний упадок німецької марки на міжнароднім грошевім ринку і постійний зріст дорожнечі життя в Німеччині.

Гайдельберґ, 1. серпня, 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

ТЕПЕРІШНІ ПРОБЛЄМИ АНҐЛІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

(Кореспонденція „Свободи").

Анґлія (Велика Британія), найбільша держава світа, дуже змінила свою політику від часу війни. Передтим головна її увага була звернена на Европу. Відколи війна й революція повалили й ослабили дві найсильнійші держави Европи — Німеччину й Росію, від тоді головна увага анґлійської політики звернулася на Азію й Америку. В Азії найсильнійша держава — Японія. В Америці — Зєдинені Держави. З ними зачинає грати Анґлія велику політичну гру.

Треба підчеркнути, що найрадше волілаб Анґлія мати мир з обома тими державами, бодай якийсь значнійший час. Бо сили Анґлії вже не ті, що були колись: передтим Анґлія мала воєнну фльоту рівну двом найсильнійшим державам, тепер уже не має вона навіть такого пляну, тільки вдоволяється засадою „One power standard" — себто: не бути слабшою на морі від иншої держави.

Покищо Анґлія в союзі з Японією і в досить добрих взаєминах з Америкою. Але в однім і другім відношенню є вже певні риси й щілини: Канада заявилася проти відновлення анґлійсько-японського союза, а з Америкою провадить Анґлія тиху але витревалу боротьбу за нафтові джерела. Боротьба ця не легка, бо Америка від часу війни фінансово дуже скріпилася.

Становище Анґлії булоб особливо трудне, як би прийшло до гострого непорозуміння між Америкою й Японією іззa відомих трьох справ: Спокійного океану, Китаю й допущення Японців до нових земель (т. зв. расового питання). Всі ті три справи це важкі проблєми також анґлійської політики.

Кромі того має Анґлія також свій дуже тяжкий проблєм расової політики в нутрі, а саме в своїх домініях. І так анґлійська полуднева Африка не хоче допускати на свою землю Гіндусів з анґлійської східної Індії. Вправді на державній конференції Великої Британії вирішено ще в 1918 р., що кожда анґлійська домінія має право робити які хоче імміґраційні закони, — одначе в полудневій Африці було вже передтим багато Гіндусів: в однім Трансвалю коло 200,000. Всі ті Гіндуси (з виїмком Каґіляндy) не мають права горожанства й участи в виборах, на що гірко жалується вся велика Індія. Всі ті трудности істнують також у новій анґлійській домінії Танґаніка, яку Анґлія відобрала від Німеччини. Крім того має Анґлія в Єгипті досить сильний національний рух, а також т. зв. „етіопський рух" в цілій полудневій Африці: він змагає до утворення самостійної церкви для чорних християн і до осягнення для всіх тамошних чорних виборчого права (гл. Шне: Загранична політика Анґлії й расова справа). А що там на $6\frac{1}{2}$ міліонів чорних (в тім коло 600.000 мішанців) буде всего коло $1\frac{1}{2}$ міліона білих, отож чорні осягнувши рівні права, моглиб опанувати всім. Тому білі не хочуть їм там признати рівних політичних прав. Як скінчиться боротьба, годі предвидіти тепер.

В Азії, має ще Анґлія значні непорозуміння з Францією. Анґлія Арабів, опираючись на шеріфи Мекки Гуссейні й його родині (син Гуссейна Файзаль став з протекції Анґлійців королем Мезопотамії). Росія перестала бути для Анґлії небезпечна і в Азії і в Европі. За те з Францією має Анґлія непорозуміння також в Европі: Бо Франція не хоче допустити до скріплення Німеччини по війні, а знов Анґлії придалобся господарське скріплення Німців, щоби було з ким торгувати.

Словом — анґлійські політичні проблєми теперішньої доби дуже помотані й важкі (м. и. й ірляндська справа). В Европі, яка дуже потребує скріплення, пильно слідять за тим, як Анґлія полагодить свої політичні проблєми. Бо від того залежить, чи Европа дальше западати-ме в руїну й нужду, чи зачне приходити до себе.

У Відні, 3. серпня, 1922.

А. Чекановський.

НА ПОМІЧ БІДНОМУ АРТИСТОВИ.

Приятелі бідного українського артиста в Ню Йорку, д. МИХАЙЛА ЗАЗУЛЯКА котрому лікарі порадили виїхати в гори для поратовання здоровля, просять отсею дорогою земляків в Америці, щоби своїми датками допомогли йому в сьому хвилевому горю.

Жертви проситься посилати на адресу: „SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Виказ жертв буде поміщений у „Свободі".

Далі зложили:

Гнат Палажій, Пасейк, Н. Дж.	$5.00
о. Онуфрій Ковальський, Вотервліт, Н. Й.	$5.00
Павло Стадник, Трентон, Н. Дж.	$1.00

РАЗОМ $11.00
Попередно оголошено $25.00
ЗАГАЛЬНА СУМА $36.00

Проситься о дальші жертви, бо $36 занадто мала сума, аби помогти хорому на кількатижневий виїзд в гори.

З УГОРСЬКОЇ РУСИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Товариство „Надія".

Товариство „Надія" це організація інвалідів, военних вдів і сиріт. Повстало воно аж в 1920 р. Завдяки ініціятиві галицьких Українців за допомогою тут. реферату соціяльної опіки. Товариство має на ціли посередництво між інвалідами, вдовами й сиротами та урядами в виєднуванні приписаних пенсій і допомог, убрань, занять, приділу землі, концесій на коршми й трафіки, а також давання малих допомог членам товариства від себе.

Загальні Збори одбуває товариство що два роки. На перших зборах в 1921 р. вибрано головою товариства д-ра Юлія Бращайка, секретарем Стефана Клочурака.

Товариство має тут найбільше своїх орґанізацій. Головно товариство є в Ужгороді, де є й головна канцелярія, котрої директором є галицький Українець Юрій Тапчаковський. Філії свої має товариство в Мукачеві, Густі, Воловім, Ясіню. Крім того має понад 140 по громадах, членів понад 12.000.

Товариство видає свою ґазету (місячник) „Наша оборона".

Останніми часами товариство повело енерґічну акцію за здобуттям для інвалідів концесій на корчми і трафіки. Коли зважити, що як противники виступили з претенсіями до тих концесій чеські леґіонарі, а крім того всемогучі до недавна Жиди, які держать ті концесії в руках — то ясно, що боротьба вийшла нерівна.

Скористано з непорозумінь в виділі товариства й зібрано збори інвалідів ще в кружок „Надії" не зорганізованих і заложено „жупний секретаріят дружини чеських інвалідів", яких централя є в Празі. Головою того нового товариства вибрано в неприсутности Степана Клочурака.

Очевидно ходило о те, щоби інвалідів Підкарпатської Руси представляла не лиш „Надія", але ще якесь инше товариство, отже щоби ослабити рішуче домаганнє „Надії" о корчми й трафіки „Руська Нива" й „Наша Оборона" остро напали Клочурака. Він не заявив нігде, що вибору на голову нового товариства не приймає. Але видко, що зміряє до зліквідовання того нового товариства і перетягнення членів до „Надії".

Читачі вже на основі попередних кореспонденцій певно зорієнтуються, що „Надія" є від часу до часу ціллю нападів так кацапів, як і Мадярів. Ніхто з них і пальцем не кивнув, щоби зорґанізувати тих нещасливих жертв війни, але коли вже орґанізація вийшла, тоді кинулися з заїлою критикою та закидами „українства" товариства.

Крім соціяльного забезпеченння своїх членів, має товариство ще одно велике значінне. Воно вчить людей, які користи приносить орґанізація. Варта було послухати, як то насміхалися дядьки з того, що записався в Ужгороді до „Надії" та ще й зложив членську вкладку. „От дурний, якісь там Поляки дащо на нас вигадали, а он ще і гроші їм зложив!" Дядько чув себе найнещасливійшим чоловіком, що дався надути. Але яка була несподіванка для села, як той самий дядько одержав за два-три місяці поважну суму як зачет на свою пенсію, а інколи й убрання. Всі інваліди та вдови ґуртом повалили до них, складали гроші, а він щасливий їхав до Ужгороду та оповідав свої пригоди. Представлявся як голова місцевого кружка.

Так поволи товариство стало найсильнійшим товариством.

Дрібні вісти.

Руський орґан комуністичної партії „Карпатску Правду" влада закрила, та тим вратувала її від ганебної смерти, бо вона за браком фондів і так вже перестала виходити.

Літературний конкурс. Шкільний реферат оголосив конкурс на: 1) драми й театральні штуки з життя або історії П. Руси, 2) Збірники народних пісень, оповідань і звичаїв Підкарп. Руси, 3) Оповідання з історії або теперішнього життя П. Руси, 4) Короткі научні статті з політичної історії, історії мови, господарського життя Русинів, їх штуки й ремесла. Праці мають бути прислані до кінця жовтня 1922 р. — Цікаво дуже, чи відгукнеться хтось із місцевих. Бо попереднього року прислав на конкурс „Просвіти" лиш Василь Пачовський драму „Світло Срібної Землі".

Замкнення учительських семінарів. Шкільний реферат оголосив, що в новім році закриває першу клясу учительських державних і церковних семінарів. Учителі будуть брати освіту в середних школах, а потім кінчити однорічний учительський курс. Курс такий буде вже й сего року, коли зголоситься відповідне число абсольвентів середних шкіл. Зголошуватися можуть і сьогорічні й старші абсольвенти середніх шкіл.

Календарі. На другий рік вийдуть крім щорічно видаваних календарів „Уніо" й „Земледілського" (хліборобського) також календар „Просвіти", шкільного реферату й „Впереду".

Нове видання Еґана. Центральний союз чеських кооперативів у Празі видав відомий меморіял Еґана з 1899. р., виданий у 1901. „Українською видавничою спілкою" у Львові. Книжка має паралельно текст український (фонетикою) й чеський. Є вона дотепер така інтересна та актуальна, що я постараюся обзнакомити з нею шановну публику. Це є маленька праця під назвою „Економічне положення руських селян на Угорщині".

• • •

Мадярські сензації в оґірковім сезоні.

Відома тут револьверова ґазетка „Uj Koflony" помістила свого часу провокаційну статтю, що Українці на Підкарпатській Руси приготовляються до розброєння чеських залог на Підкарпатській Руси, впад на Польщу, а потім до прилучення Підкарп. Руси до Вел. України.

Ніхто був би не звернув уваги на ці горячкові фантазії, якби не факт, що в декілька днів пізніще задля льокальних причин зроблено ревізії в декількох Українців і то навіть державних урядників. Не знайдено очевидно нічого. Але це не шкодило тій самій ґазеті, а за нею й иншим підняти крик, що відкрито заговір проти Підкарпатської Руси і т. д.

На цей раз зареаґував комітет допомоги українським збігцям в Ужгороді і вислав на мадярській мові спростування на закиди: 1) буцімто українська еміґрація робить заговори проти чеської републики, 2) буцімто хоче прилучити Підкарпатську Русь до України, 3) буцімто займається політикою. — Крім того вислав зміст того спростування місцевій руській пресі, яка також від себе гостро виступила проти таких мадярських провокацій, та одночасно просить чеську владу й громадянство чеське та руське о охорону проти нападів на невинних людей.

Про самий комітет та про його дотеперішню діяльність напишемо иншим разом.

Тепер скажемо лиш, яка була ціль мадярських провокацій. Українці своєю культурною працею тут причиняються до скріплення славянського елементу та збудження національної свідомости, а тим самим до ослаблення впливу мадярів, а потім і жидів, які дотепер держали без пардонно та безкарно все населення за чуб. Не булоб тут Українців, Мадяри моглиби всею парою вести протидержавну аґітацію, як не самі, то через мадяронів. А Українці паралїжують всі ті заміри, стоючи ясними славянськими островами. А в центрі помагають всіми силами коло видвигнення культурних інституцію. Це знають Мадяри й хочуть чеськими руками вибрати каштани з огню, а потім знов зачати з населенням, що їм захочеться.

Але це їм певно вже вдасться.

„Фалшива статистика".

Під таким заголовком принесла „Руська Нива" з 27. липня статтю, в котрій займаючися останньою статистикою населення Підкарпатської Руси констатує, що статистика ця є що до числа Русинів фалшива. Каже вона таке: Живе тут 320.648 Русинів, а 53.515 Москалів. А кождий Русин може під присягою ствердити, що ще ніодна статистика не поділила Русинів на дві части, аж ся найновійша. Кождий знає, що в нас ніде Москалі й не жиють по селах ані по містах та що лиш по револьюції прийшли деякі еміґранти Москалі, а тих мож начислити найбільше на 500 душ. А деж взялося аж тих 53.515? Їх вродило урядове сфалшування обчислень, яке робили собі на свою руку деякі урядники. Зробили так три начальники. Начальник росвиговського округа Чех без надумання перечеркнув обчислення свого попередника Русина й за одні мінуту перобив всіх Русинів числом 23.647 на Москалів... Другим таким хрестителем був також Чех, начальник округа довжанського (Довге). Перечеркнув обчислення свого попередника, Русина, й на місце „Русини" написав „Москалі" і вийшло, що в тім окрузі немає ні одного Русина, але 17.091 Москалів. Третий начальник з Іршави, також Чех, вже був ласкавійший. Він поділив повіт на дві части і в одній помістив 15.792 Русинів, а в другій 10.926 Москалів. В той спосіб ті три начальники дали аж 51.664 Москалів.

Така статистика пішла в світ. „Влада може говорити про те, що в нас два народи, бо так статистика каже, що ті два народи живіть із собою в незгоді, а тим ослаблюють славянські сили перед неславянами, що через те не можна дати автономії, бо славяне поділені і через це слабі"...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

І. Райдер Гегард.

ВИПРАВА ПО АФРИКАНСЬКІ СКАРБИ.

(Продовження).

(26)

Друга Беніта.

Иноді, немаючи що робити, Джекоб Маєр знов брався до стріляння, в якім брав також участь і Кліфорд, хоча й не так щасливо. Незабаром стало знати, що ся точність вистрілів починала дуже турбувати Матабелів. Хоча смерть й не дуже їх лякала, але свідомість, що кожен з них кожної хвилини міг загинути від кулі десь зверху зовсім зміняла становище справи. Покинути табор було їм не так то й легко, бо вони обгородили його стіною на випадок нападу з боку Макалангів. Скінчилося на тім, що вони рішили йти на приступ, хоч драбин було у них зовсім за мало.

Рано, на третій день після першої спроби Кліфорда з гіпнотизмом, Беніта прокинулася від ґвалту та вистрілів. Хутко удягнувшися, вона прокралася до тої частини стіни, зпід котрої долітав ґвалт. Виліпши на неї, вона побачила свого батька та Джекоба, які вже сиділи там з рушницями в руках.

„Сі дурні атакують невеличкий прохід, крізь котрий, ви, панно Кліфорд, їхали! Гіршого місця не можна було й вибрати, хоча що стіна видається тут такою тоненькою", — пояснив Маєр. — „Як що Макаланги здатні хоч на якунебудь дурницю, то вони дадуть їм доброго гасу!"

В ту-ж мить зійшло сонце, і вони побачили лави Матабелів, що прокрадалися вперед з драбинами в руках крізь поранний туман, поки виступ горба не закрив їх. Подорожні зразу обернули свої рушниці на них і почали стріляти, хоча туман не давав їм добре бачити наслідків їх стріляння. Незабаром голосні крики дали їм знати, що дикуни дійшли вже до рова і почали наставляти драбини до стін фортеци. Макаланги, котрі до того часу нічого не робили проти ворога, почали сквапно стріляти зі старих бастіонів, що стояли над входом, який атакували Матабели, і подорожні, що дивилися з гори, побачили крізь туман покалічених Матабелів, що тікали, житаючись плазуючи до свого табору. Користуючись тим, що вже настав ранок, Джекоб Маєр післав їм навздогін кілька куль.

Тимчасом уся стара фортеца затремтіла від галасу і страшних вигуків Матабелів. Було видно, що вони пробували вилізти на стіни, з котрих їх зустрічав убийчий огонь. Один раз тільки почувся тріюмфуючий рев, що свідчив про успіх; вистріли почали стихати, і Беніта зблідла переляканa.

„Боягузи-Макаланги втікають", — прошопотів Кліфорд, прислухуючись, сам стривожений на смерть.

Але незабаром знову почулися вистріли, голоснійше; густійше ніж перше, а дикі вигуки: Бий! Бий! Бий!" почали лунати все тихше та тихше і нарешті затихли в долині. Ще пять хвилин іМатабели почали тікати, забираючи з собою багато забитих та поранених.

Проте Матабели не сміючи повернутися назад в Булувано побиті, переможені, нарізали величезну силу очерету і перенесли свій табор ближче до річки, на таке місце, куди не долітали кулі двох подорожніх. Тутечки вони розташувалися, маючи на думці перемогти обложених годом, або пролізти в фортецу якимсь иншим способом.

Тимчасом Джекоб Маєр не маючи вже спроможности стріляти в ворогів, знову обернув свою увагу на розшукуванне скарбу.

Не найшовши нічого в самій печері, він почав оглядати землю круг неї, серед каміння, дерева та старих руїн.

Вони почали копати на одчай серед самих найбільших руїн, де вони знайшли якусь кількість золота, в формі коралів, та браслетів, а також декілька кістяків стародавніх людей... Але все се не належало до скарбу Портуґальців. На обличчу Джекоба вирисувалося гнівне розчарованне, а Беніту почала охоплювати глибока розпука, бо вона не бачила вже жадної спроможности втікти від свого ката та Матабелів.

Крім того здоровле її батька, який давно вже почав потрохи хворіти, значно погіршилося за останні часи. Його постійна сила та енерґія раптом покинули його, а його мозок був так захоплений каяннєм, що він зробив злочин, себ-то, що він привіз свою дочку в се страховинне місце, а також страхом за ту недолю, яка її чекала, що він не міг ні про віщо вже думати. Вона даремне пробувала заспокоїти його. Крім того влада Маєра над ним ставала де-далі то очевиднійшою. Кліфорд благав його мало не плачучи відкрити діру в горішній стіні і дозволити їм зійти до Макалангів. Він пробував навіть підкупити його обіцянкою віддати йому свою частину скарбу, як би він знайшовся, а як його не найдуть, то свої маєтки в Трансвалі.

Але Джекоб відповів йому дуже гостро, що вони мусять разом допровадити справу до кінця. Часами Джекоб відходив кудись на бік, і Беніта бачила, що він завжди брав з собою або рушницю, або револьвер. Видно боявся, щоб її батько не подякував йому кулею.

Одно тільки заспокоювало її: хоча Жид весь час уважно слідкував за нею, він ніколи не ображав її і навіть не турбував її своїми таємничими і ніжними розмовами. Вона вже почала думати, що він забув про се або зрікся безнадійних сподіванок.

Від атаки Матабелів минув тиждень і нічого не змінилося. Макаланги не звертали на них жадної уваги, а старий Молімо ні разу не пробував вилізти на горішню стіну або завязати з ними якісь зносини. Се дуже дивувало Бесіту, яка знала про його любов до неї, і почала думати, що може він умер, або може його забито під час нападу на фортецу. Джекоб Маєр перестав копати і теж сидів на одним місці, задуманий.

Сього дня обід минув дуже сумно, бо ніхто з них не балакав, а запаси вже почали кінчатися. Беніта нічого не їла; їй давно вже надокучило сушене мясо, а иншого вони нічого не могли мати, бо Маєр заклав діру в стіні. На щастє в них був ще досить великий запас кави і вона з охотою випила дві чашки сього напитку, якого наварив і ввічливо подав їй Джекоб Маєр. Що правда кава видалася їй дуже гіркою, але вона пояснила се браком цукру та молока. По вечері Маєр встав і, вклонившись їй, пішов геть, сказавши, що він йде спати, а за де-кілька хвилин і Кліфорд теж пішов спати. Відпровадивши батька до його буди під деревом, Беніта помогла йому зняти одежу, сказала йому „добра-ніч" і вернулася до вогню.

Раптом почула себе страшенно самотною серед тої тиші, що була навколо; від Макалангів та з табору Матабелів не було чути найменшого згука, а бліде місячне світло наганяло в се місце навколо таємничі тіни, що здавалися наче живі. Веніта трохи поплакала і почала лягати спати. Було видно її, що кінець вже наближався, але вона не мала сили про се думати. Вона чула в очах якусь надзвичайну тяжкість і голова її опинилася на подушці, охоплена глибоким сном. Більше вона не памятала нічого.

Якби не була спала, то вона почула-б коло півночи легкі кроки якоїсь живої істоти, що підкрадалася до її ятки і побачила-б, що місячне світло, що освітлювало середину ятки крізь невеличкі двері, раптом заступила фіґура якоїсь людини, простягнені руки котрої робили якісь таємничі рухи. Але Беніта і не бачила і не чула. Міцно заснувши, через питво, якого їй наварив Джекоб Маєр, вона і не знала, що сей її сон почав потрохи повертатися в якусь чудну непритомність. Вона зовсім не памятала, як вона встала, накинула на себе пальто, засвітила лямпу і послушна волі людини, що стояла коло неї, вийшла з ятки. Вона також не чула, як її батько, розбуджений ходою, вибіг з своєї буди і перекинувся кількома словами з Джекобом Маєром, тоді як вона стояла поруч, з лямпою в руках, наче привид без волі.

„Як ви посмієте її збудити, то я вас запевняю, що вона умре, а за нею і ви" — просичав Джекоб, хапаючись за револьвер. „Ій нічого поганого не станеться, я вам присягаю! Ідіть за нами, побачите. Від сього залежить ваша доля!"

Переможений гарячим запалом його голосу і погляду Кліфорд мовчки пішов за ними.

Вони увійшли в покручений прохід печері. Попереду йшов увесь час задом, Джекоб Маєр, наче герольд якоїсь королівни; тоді посувалася королівна, в особі жінки, що була подібна на смерть, простоволоса, з пальтом на опашку і з лямпою в руці; а позаду йшов сивобородий старець. Незабаром вони дійшли до великої печері, і пройшовши повз розриті могили, криницю та вівтар, спинилися коло хреста.

„Сядьте" — промовив Маєр, і Беніта без тями сіла на сходи коло хреста, поклала лямпу на камяні плити підлоги і низько схилила голову, так що її довге волоссє упало на її голі ноги і зовсім закрило їх. Він потримав над її головою руки і запитав:

„Ви спите?"

„Сплю", — відповіла вона чудним тихим голосом.

„Ваша душа не спить?"

„Не спить".

„Зведіть їй вернутися назад, крізь багато літ до самого початку і скажіть мені, що ви там бачите".

„Я бачу печеру і диких людей, що мешкають у ній; онде вмірає старий", — вказала вона направо — „і чорношкура жінка з дитиною коло грудей ходить біля нього. Чоловік її, онде сходить в печеру. В одній руці він тримає смолоскип, а другою тягне козла".

„Доволі", сказав Маєр. — „Скільки вже є тому літ?"

„Тридцять три тисячі двісті один рік тому", — відповіла вона не вагаючись.

„Миніть тридцять тисяч літ" — звелів він — „і скажіть мені, що ви бачите".

Настала досить довга мовчанка.

„Чому ви не відповідаете?" спитав він.

„Не кваптеся; я переживаю всі сі тридцять тисяч літ; багато віків, багато життя, але нічого не можна обминути".

Знову настала досить довга мовчанка, тоді вона нарешті забалакала:

„Всі вони позникали і тепер три тисячі літ тому, я бачу, що се місце дуже змінене і населене юрбою богомольців в чудних одежах з пряжками. За мною стоїть образ богині з спокійним лицем, перед вівтарем горить вогонь, і жерці в білих одягах приносять в жертву дитину, яка дуже кричить".

„Далі, далі" — забалакав Маєр хутко, наче почувши усю страховинність змальованої сцени. „Обминіть дві тисячі сімсот літ і скажіть, що ви бачите?"

Настала нова павза, під час котрої душа, викликана ним в тілі Беніти, переживала усі сі віки. Нарешті вона поволі сказала:

„Нічого, се місце гарне і порожнє, тільки мерці сплять під землею".

„Зждіть поки вернуться живі і тоді кажіть далі", — приказав він.

„Вони тут", — відповіла вона доволі хутко. Голені черці один з котрих робить отсей хрест, а потім їх нащадки, які стоять навколішки перед хрестом, що стоїть над вівтарем. Вони приходять і йдуть собі геть; про кого-ж треба вам розповідати?"

„Скажіть про Портуґальців; про тих, які мусіли тут умерти".

„Я бачу їх усіх", — відповіла по короткій перерві. „Їх двіста й троє людий. Вони обдерті, змучені, голодні. Серед них гарна жінка, молода дівчина. Вона наближається до мене, входить в мене. Спитайте її", — додала Беніта ледве чутно, — „я вже не я".

Кліфорд хотів його затримати, але Маєр сердито звелів йому мовчати.

„Кажіть", — звелів він, але молода дівчина, що сиділа перед ним, мовчки хитнула головою.

„Кажіть" — повторив він, і чийсь голос не подібний на голос Беніти відповів йому незнайомою мовою:

„Я чую, але я не розумію вашої мови".

„Боже!" — сказав Маєр — „вона балакає по портуґальськи". — Се дуже вразило його, бо він знав, що Беніта не вміла сеї мови.

„Що ви за одні?" — спитав своєю чергою по портуґальськи.

„Я Беніта да-Ферейра. Я дочка капітана Ферейра і його жінки, пані Христини, яка ось тепер стоїть коло вас. Оберніться, а побачите їх".

Джекоб затремтів і затурбовано озирнувся на всі боки.

„Що вона каже? Я не дочув", — спитав пан Кліфорд.

Маєр переклав її слова.

„Але-ж се чорна маґія!" — вимовив старий. „Беніта не знає портуґальської мови, як-же вона може балакати по портуґальськи?"

„Се через те, що вона вже не наша Беніта, а друга Беніта, Беніта да-Ферейра. Молімо мав рацію, коли він казав, що в ній живе душа тамтої дівчини, так само як її імя.

„Годі вам робити се" — сказав пан Кліфорд. „Розбудіть її, бо я зроблю се сам".

„Ви її убєте сим. Я вам кажу, що як що ви зачепити або розбудите її, вона зараз умре".

Маєр показав на постать молодої дівчини, що сиділа перед ним, яка була така бліда та нерухома, немовби вже умерла. „Не бійтеся", — казав він далі. „Я вам можу заприсягнутися, що їй нічого поганого не зробиться, заприсягаюся перекладати вам кожне її слово. Обіцайте не зачіпати її, бо в противнім разі, я нічого вам не скажу, і її кров впаде на вашу голову".

„Обіцяю", — вимовив Кліфорд, застогнавши.

„Розкажіть мені вашу історію, Беніто да-Ферейра. Як так, що ви та ваші земляки опинилися оттут?"

„Нарід з Мономотани повстав проти нашого панування. Вони забили багатьох серед нас, вбили мого брата і людину, з котрою я була заручена. Ми, що лишились живі, втікли на північ, до сеї старої фортеци, сподіваючись втікти звідси рікою Замбезі. Наш васал, Мамбо, дав нам тут пристановисько, але цілі тисячі ворожих до нас народів оточили мури і спалили всі наші човни, то ми й не могли тікати водою. Ми багато разів відганяли їх від стін, поки рів не став повний їх трупів; нарешті вони перестали нападати на фортецу.

(Дальше буде)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОНКУРС

„Українського Театру в Америці" на посади при Дружині Театральній.

Новозаснований „Український Театр в Америці" отсим розписує перший конкурс на посади: Управителя (менаджера), артистів, хористів і музикантів при українській театральній дружині.

УСЛІВЯ ПРИНЯТТЯ:

1) Управитель, мусить виказатися фаховим обзнакомленнем з діловодством і технічною управою театру і по можности сам повинен бути фаховим артистом.

2) Артисти, мусять визначатися драматичним таланом і мати кількалітну практику театральну. Першеньство мають особи, що були артистами українських театрів в краю.

3) Хористи, мусять мати гарний і вишколений голос і пересічне знання в читанню нотів. Першеньство мають особи, що брали лекції співу в відповідних учителів.

4) Музиканти, мусять вміти самостійно грати на однім, або кількох інструментах (смичковім або дутім). Кождий музикант мусить виказатися свідоцтвом, що скінчив відповідну музичну школу, або побирав відповідні приватні лекції.

Для приняття на всі повисші посади суть вимагані першорядної рекомендації. 95,97,99

Платня після умови.

Зголошення проситься надсилати письмено найдальше до 15. вересня 1922 р. на адресу організації:

„UKRAINIAN THEATRE OF AMERICA"
217-219 East Sixth Street,
New York, N. Y.

Іван Добрянський,
секретар У. Т. А.

Поміч голодним на Великій Україні!
УКРАЇНСЬКЕ Т-ВО „ПРОСВІТА" в Ню Йорку дає
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27. СЕРПНЯ С. Р.
ВІДЧИТ
получений з світляними образками воєнних подій Східної Галичини
в Українськім Народнім Домі,
217-219 E. Sixth St., New York, N. Y.

Лектор Вcч. о. Сембратович, прибувший тепер з старого краю.

Початок о годині 7.30 вечером.

Вступ 35 цнт. від особи.

Дорогі Родимці! Страшний голод, який навістив наших братів на Великій Україні спонукує нас відозватись до всіх Українців міста Ню Йорку і околиці о поміч. Просимо всіх, хто не терпить голоду, прийти в означений день приглянутись страшним образам рідних сторін і своєю лептою помогти умираючим з голоду.

97-98 ВИДІЛ.

УКРАЇНЦІ З ГАРТФОРД, КОНН. І ОКОЛИЦІ!

Майор міста Гартфорд уділив позволеннє на так званий „Flowers Day" на 2-го вересня в суботу сего року, т. е. продавати в той день цвіти на стрітах, та збирати гроші для голодних на Україні.

Щоби сей день добродійства і милосердія від чужинців приніс хосенну поміч голодним, проситься всіх Українців, мужів, жінок і дівчат не лише взяти участь в роботі в згаданім дни, але також прибути на наради в справі „Flowers Day" до церковної салі, 23 Walnut St. на 12. годину по Службі Божій в неділю, дня 27. серпня с. р.

Дівиці з Ню Бритейн поможіть також, а ми Вам колись відвдячимось.

95-97 КОМІТЕТ.

НЮВАРК І ОКОЛИЦЯ. УВАГА!
Злучені Товариства устроюють
ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
який відбудеться
ДНЯ 26. СЕРПНЯ
в Fram Garden, 16th Ave. & 17th St., Newark, N. J.

Початок о годині 2. пополудни. Весь дохід на голодуючих на Україні. На пікніку буде грати місцева орхестра під дірігентурою Томи Савіцького і друга під дірігентурою Романа Кузьми. Проситься о численну участь. Вступ для мущин 50 цнт., для женщин 35 цнт. За добру забаву ручить

97 КОМІТЕТ.

МІСТО ВСІХ НАРОДІВ.

Населення Ню Йорку по Національностям і Мовам.

(З Бюра Народної Переписи в Вашінґтоні).

Послідна перепись людности 1920-го року виказала в Ню Йорку 5,620,048 душ населення, в тім числі 1.991,547 осіб роджених за границями Злучених Держав, значить іміґрантів, і 2,303,082 осіб, що хоч самі прийшли на світ в Америці, та з батьків іміґрантів, роджених за границею. Значить, в населенню американської метрополії єсть цілих 4.294,629 голов чужого роду, іміґрантів і іміґрантських дітей. Иншими словами, звиш три четверті нюйорської людности — се населення захожі іміґранти першого і другого поколіня. Корінні Американці котрих діди вже були в Америці, творять лише не цілу четвертину населення Ню Йорку.

Те чужородне населення перепись клясифікує на основі передвоєнної карти Европи, раз тому, що трудно встановити місце уродження кождого іміґранта чи його батьків в нових державних границях і друге, для того щоб можна порівняти дані послідної переписи 1920-го року з попередною 1910. Значить, як російського чи австрійського походження записані всі ті мешканці Ню Йорку, що самі або їх батьки прибули з передвоєнної Росії чи Австрії, без огляду на їхню національність і теперішну державну приналежність їх місця уродження.

Найбільш чужородного населення, а саме 985.702 душ. дала Ню Йоркови Росія. В тім числі міститься 559,225 іміґрантів з Росії і 426,477 роджених в Америці осіб, котрих батьки прибули з Росії. Се, так сказати, перше і друге покоління російського кореня в Ню Йорку. Розуміється не всі переселенці з Росії є Росіяне по національности. расі чи мові. Черґою слідує нюйорська Італія з 802.-946 головами населення (392.-225 першого покоління і 410.-721 другого, Ірляндія—616,627 айриських душ (211.789 першого покоління і 404,838 другого). Німеччина — 584,838 (206,645 і 378,193), передвоєнна Австрія — 431.397 (236,838 і 194.559), Анґлія — 136,605 і Угорщина — 123,175.

Перепись вилічує також рідну мову того населення чужого походженя розуміючи як рідну мову ту мову котрою іміґранти або-ж їх батьки говорили в себе дома перед приїздом в Америку. В чисельнім порядку рідні мови тих іміґрантів і іміґрантських дітей (переселенців першого і другого покоління) слідують одна по одній так: жидівську і еврейську мову подало як свою матірну 946,139 осіб, анґлійську 897,452, італіянську 803.048, німецьку 960.789, всякі славянські мови 486,666, скандинавські 114,782.

ЩЕ ДЕЩО ПРО МІСЯЦЬ.

Вже голим оком ми помічаємо, що круг місяцевий не скрізь однаково ясний, що на йому є якісь чудні попелясті плями, котрі нагадують обличчя людини. А в астрономічну трубу поверхня місяця здається надзвичайно нерівною: подекуди на ній розкидано гори, а в инших місцях широкі площини. Все це гаразд видко, бо великі гарні труби наближують, як кажуть, до нас місяць; ми бачимо його так виразно, наче він тільки на 200 верстов од нас; а на такій далечині можна роздивитись на гори, долини, провалля і т. и.

Місяць гаразд обдивились. Його гори, долини зраховано, виміряно й змальовано. Нарисували мапи (карти) місяця, схожі на географичні; а не що давно почали його навіть здіймати (фотографувати). Одним словом ми знаємо місяць так, ніби на йому бували. Гори на місяці дуже високі: є верстов з 5, 6, а то й сім у вишину. Місяцеви гори з білуватого каміня, схожого на крейду. Під соняшним промінням цей камінь дуже блищить і через те гірські місцевости на місяці здаються з землі ясними, а долини, покриті наче сірою вислою грязюкою, здаються попелястими плямами. Між тими горами є богато погаслих вулканів*).

На місяці немає ні повітря, ні води, а через те не має рослин, а також нічого живого. Хоча цього запевне не можна сказати: може тамі і є й живі тварини, не схожі на тих, що на землі, — може вони обходяться без того, без чого нам жити не можна. Через те, що на місяці немає води й повітря, там нема й згуків, бо згук — це колихання повітря. Коли там обвалиться гора, то найменьшого згука од цього не розійдеться

*) Вулкани — гори, котрі викидають із себе огонь, каміння, попіл та всячину, що тільки є глибоко в землі.

навкруги. Місяць — це країна довічнього мовчання.

Коли подивитись на небо з місяця, то воно не здається синім. Серед дня, коли блискуче світить сонце, небо має вигляд безмежного чорного простору, в котрім розсіяно зорі блискучі. Серед зір видко ясний круг, у четверо більший, ніж той, яким здається місяць з землі, з жовтуватими плямами на зеленкуватому тлі: плями — то Африка, Азія й т. и., бо ясний круг — то земля. Для місяця вона також має відміни (кватирі), тільки вони ідуть завсігди навпаки місяцевим: тоді, як у нас молодика, на місяці підповня; при нашій підповні — там молодика й т. д.

Опріч того, як-би можна було подивитись з місяця, то за сутки перед нами пройшли-б усі землі й моря земної земної кулі.

Треба ще зауважити, що всі речі на місяці значно лекші. ніж на землі, себ-то та сила. що притягує там до поверхні місяця. менша. 100 пудів важуть на місяці щось коло 16 пудів.

Легко помітить, що плями на місяці зостаються завсігди на одним місці; тінь закриває й одкриває їх, але вони зостаються нерухомі. Значить. місяць повернено до землі завсіди одним боком. Можна подумати, що він не обертається кругом себе, а то ми бачили-б і другий бік. Але поміркувавши трохи, ми догадаємось, що обертаючись за 29 день з половиною кругом землі, місяць за цей самий час робить повний оборот кругом своєї осі. Справді, зробити оборот людині — це значить повернутись лицем на всі боки. Ось спробуйте обійти кругом стовба, дивлячись завсігди на його. Очевидно, що в той самий час ви обертаєтесь кругом себе. Те-ж саме робиться і з місяцем бо він-ж завсігди стоїть до вас одним боком.

Виходить, вперше, що ми ніколи не бачимо другого боку місяця. а вдруге, що на місяці дні і ночі мають по 15 днів (або правильнійш — по 14 днів 18 годин). За такий довгий день поверхня місяця нагрівається більш, ніж треба для того, щоб закипіла вода; а за ніч на ній робиться страшенно холодно. Через це таке животіння, як на землі, там неможливе.

ГОНЯТЬ УКРАЇНЦІВ НА ЗАХІД.

Останніми часами зміцнилася знову масова висилка Українців із Східної Галичини на захід. Без причини і вини переносяться людей, що мають десятки літ служби за собою, що би тільки позбутися українського елементу. І так львівська дирекція почт перенесла урядника Залуського зі Львова аж під Познань, Северина Левіцького з Бродів до Кельц (по 30 роках служби), Антона Фурмана з Сянока і Бучинського до Кельц. Нещасні урядники покидають рідні місця, залишають родини, тратять власні гроші на подорож. а там на заході між чужинцями не можуть дістати помешкання живуть в готелях, магазинах і на стації в почекальні. Наприклад Северин Левіцький тинявся в Кельцах без помешкання і занедужав. а дирекція усунула його з посади за це, що не явився до служби. Лікар назначив йому 4 тижні відпустки, але на домаганнє дирекції узнав його здібним до праці наперекір попередному вирішенню. Коли один з перенесених Українців інтервенював в міністерстві почт, то міністр заявив, що Українців переносить з політичних причин.

З БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КОМЕДІЙ НА УКРАЇНІ.

Телеграма з Харкова з д. 1. серпня с. р. доносить:

Поміж „радянською" Україною і Москвою в останніх часах дались завважити деякі тертя, які вказують на те, що Україна зачинає більше енерґійно зазначувати свою самостійність супроти Москви.

На днях українська „рада народніх комісарів усталила на спеціяльнім засіданню. що московський (Ведомості Центральнаво Ісполнітельнаво Камітета) часто видає загально-федераційні зарядження, які на основі української конституції комісаріяти мусять виконувати мимо сього, що се лежить в інтересі України.

Супроти сього „український виконавчий комітет" та „українська рада народніх комісарів" застереглись проти таких практик на будуче, заявляючи, що в будучині виконуватимуть тільки ті зарядження, які видано в порозумінню з „українськими" властями.

Для вияснення сих справ виїхали до Москви Раковський і голова „українського виконавчого комітету"— Петровський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".